

BASIN BÜLTENİ

TRABZON MİLLETVEKİLİ M. AKİF HAMZAÇEBİ'NİN

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu ile İlgili
Kanun Teklifinin Tümü Üzerine

15.03.2005 Tarihinde TBMM Genel Kurulunda
Cumhuriyet Halk Partisi Grubu
Adına Yaptığı Konuşmanın Özeti

✓ **Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun bugün karşı karşıya kaldığı sorunların bu aşamaya gelmesi nasıl oldu?**

Türkiye, 2000 Kasım ve 2001 Şubat aylarında krizler yaşadı. Bu krizlerden sonra bankacılık reformu adı altında uygulamaya konulan programın 4 temel ayağı vardır:

Birincisi, nihaî hedefi özelleştirme olmak üzere, kamu bankalarının yeniden yapılandırılması.

İkincisi, kamu bankalarının yeniden yapılandırılmasına paralel olarak, özel bankaların sermaye yapısının güçlendirilmesiydi.

Üçüncüsü, Malî yapısı bozuk olan bankaların, TMSF'ye alma yöntemiyle sistemden ayıklanması. Böylece, bankacılık sisteminin malî yapısı daha güçlü olan bankalardan oluşan bir sistem haline dönüştürülmesi.

Dördüncüsü ise sistemde gözetim ve denetimin etkinliğini artıracak, sistemin rekabet koşullarına uygun bir şekilde çalışmasını sağlayacak bir bağımsız denetim, gözetim ve bir düzenleyici kurumun oluşturulmasıdır.

TMSF'nin bugün konuştuğumuz sorunlarının temelinde nelerin yattığını bilebilmek için bu noktalar, 1999 yılı sonundan beri uygulanagelmekte olan programların bu konudaki düzenlemeleri gözden geçirilmelidir.

✓ **Mevduat sigorta sistemleri sistemik krizleri çözmede yetersizdir.**

Mevduat sigorta sistemleri normal rayında giden bir ekonomide, banka sistemi içerisinde meydana gelecek münferit bazı olaylarda çözüm olarak kullanılabilir. Bir veya birkaç banka ödeme güclüğü içine düşebilir veya yükümlülüklerini vadesinde yerine getirme imkânına sahip olmayabilir. Ama, bu bir veya birkaç bankadaki malî yapıda meydana gelen bozukluk, hiçbir zaman sistemin tümünü etkileyecek düzeyde değildir. Böyle bir durumda, mevduat sigorta sistemleri devreye girer ve bankacılık sistemini tekrar kendi sağlığına kavuşturur. Ama, eğer bir ülkede, bankacılık sisteminin tümünü etkileyecek ölçüde bir sorun varsa, böyle bir malî krizden, bir bankacılık krizinden geçiyorsa ülke –ki, buna sistemik kriz diyoruz- böyle bir durumda, mevduat sigorta sistemlerinin kendisinden beklenen görevi yerine getirmesi mümkün değildir.

✓ **Kasım 2000 krizinden bu yana kamu ve özel bankalara yapılan transferler milli gelirin yüzde 32sine ulaşmaktadır.**

2000 Kasım ve ardından 2001 Şubatında, Türkiye’de bankacılık sisteminde sistemik kriz yaşanmıştır. Bu krizler bankacılık sisteminin tümünü ilgilendiren ve bu suretle ekonominin tamamında etkili olan krizlerdir. Böyle bir krizde, doğal olarak, TMSF’nin banka sisteminin sorunlarını çözmesi mümkün değildir. Ama, o günlerde çok fazlaca tartışılmadan yapılan, 1999 yılından bu yana, genellikle, malî durumu bozulan bankaların TMSF’ye alınması yöntemiyle, bankacılık sistemindeki krizlerin çözülmesi olmuştur. Yöntem bu olunca, bankacılık sistemine, kamu kaynaklarından sürekli olarak bir kaynak transferi yapılmıştır. Bu transferler çok önemli boyutlara ulaşmıştır; hem kamu bankalarına hem özel bankalara yapılan bu transferlerin büyüklüğü, milli gelire oranı cinsinden ifade edecek olursak bugün, yüzde 32’lere ulaşmaktadır. Bunun sadece yüzde 27’si hazine kaynaklı transferlerdir. Bankacılık sisteminin krize girdiği benzer ülkelerde, bu orana yaklaşan hiçbir ülke yoktur. Bu oranlar, TMSF’ye devir dışında başka çözümler olabilir miydi sorusunu ister istemez akla getirmektedir.

✓ **TMSF’ye devir dışında başka çözümler olabilir miydi?**

Sorunlu bankaları TMSF’ye alma dışında başka çözümlerin olup olmadığını tartışabilseydik, hemen anında TMSF’ye alma yerine muhakkak ki çözümler de bulunabilirdi. Örneğin, 2000 yılı kasımında bankacılık sisteminde Merkez Bankasının likidite desteğiyle aşılabilecek olan bir küçük çaplı kriz, finans piyasalarındaki o günkü hareket, maalesef, IMF ile imzalanmış olan programın katı, ama, yanlış kuralları nedeniyle aşılammış ve 2000 Kasımındaki bu küçük çaplı kriz bir sonraki krizin tetikleyicilerinden, nedenlerinden birisi olmuştur.

✓ **TMSF’nin, hâlâ, aslî görevi olan mevduat sigortasına dönemeyip de, krizin ardında bıraktığı dev kuruluşların tasfiyesiyle uğraşmasının temelinde bunlar vardır.**

✓ **Türkiye 2005 yılında da bankacılık reformu yapmaktan söz etmektedir.**

4389 sayılı Bankalar Kanunu 1999 yılında çıkmıştır. O zaman da, bu yasa çıkarken, uluslararası kuruluşların görüşleri alınmıştı ve bu yasa o zaman için bir reform olarak nitelendirilmişti. Şimdi, hükümet yeni bir yasa hazırlıyor; “bankacılık yasası tasarısı” veya “finansal hizmetler kanunu tasarısı” olarak isimlendirilen bu tasarı da, yine, hükümet ve kamuoyu tarafından “bankacılık reformu” olarak isimlendirilmektedir. 1999 yılından 2005 yılına geldik. Bankacılık sisteminde yeni bir reformu, ikinci reformu yapıyor Türkiye.

✓ **Gelinen nokta hala 2000 yılının gerisindedir.**

Bütün bu krizlerin ve alınan önlemlerin TMSF uygulamalarının olmasına rağmen, Türk banka sisteminin bugün gelmiş olduğu büyüklük hâlâ 2000 yılının gerisindedir. Türk banka sisteminin aktif toplamının millî gelire oranı 2000 yılında yüzde 83’ken 2004 yılında -üçüncü çeyrek verileriyle yıl sonu tahminini söylüyorum- yüzde 71,6’dır. Krediler de aynı şekilde. 2000 yılında kredilerin millî gelire oranı yüzde 25,4’ken, şimdi, 2004 yılında, bu oran yüzde 23,9’dur. Geldiğimiz noktada daha 2000 yılını aşan bir banka sistemi büyüklüğünü yakalayabilmiş değiliz.

✓ **Hazine tarafından TMSFye nakden ödenen rakam 44 katrilyon liradır.**

TMSF'de durum nedir? Bugüne kadar 22 adet banka TMSF bünyesine katılmış. Bunlardan 3 tanesi IMF'yle programın başladığı 1999 Aralık ayından önce TMSF'ye devredilmiş. 7 tanesi 1999 Aralık ayından 2000 Kasımındaki krizin olduğu tarihe kadar TMSF'ye devredilmiş. 2001 Kasımından sonra da toplam 12 adet banka TMSF yönetimine devredilmiş. Krizler sonrasında bu 22 bankanın bir kısmı tasfiye edildi, bir kısmı kapatıldı, bir kısmı elden çıkarıldı. Ama, devletin sınırsız mevduat garantisi nedeniyle, devletin bu bankalara aktarmak zorunda olduğu çok önemli kaynaklar oldu. Hazinesinin rakamlarına göre, şu ana kadar TMSF'ye verilmiş olan devlet içborçlanma senetleri nedeniyle TMSF'ye nakden ödenen rakam 44 katrilyon liradır. Henüz itfa edilmemiş devlet içborçlanma senetlerini de dikkate aldığımız da bu rakam 62,4 katrilyon liraya ulaşmaktadır. Kamu bankalarına aktarılan kaynakları buna dahil etmiyorum. TMSF'nin kayıtlarına göre, Amerikan Doları cinsinden söylersek, aktarılan kaynakların tutarı şu ana kadar 46 milyar dolardır ve bunun TMSF tarafından bugüne kadar tahsil edilmiş bölümü 2,2 milyar dolar; bundan sonra tahsili beklenen bölümü de, bugünkü değerlerle 6,2 milyar dolardır. Geriye, 46 milyar dolardan tahsil edilen ve gelecekte tahsili beklenen rakamları düştüğümüzde, aşağı yukarı 38 milyar dolar civarında, tam rakamıyla 37,6 milyar dolar civarında bir rakam kalmaktadır.

✓ **Hâlâ sistemde batacak banka mı var?!**

Malî durumu bozulan bankaların münhasıran TMSF'ye alınmak suretiyle bankacılık sistemindeki sorunların çözümü olmadığı en son yaşanan Türkiye İmar Bankası olayından sonra açık bir şekilde ortaya çıkmıştır. Şimdi, hükümetin hazırlamakta olduğu yeni bankacılık yasasında en tartışmalı maddelerden birisi budur. Malî durumu bozulan, taahhütlerini yerine getiremeyen bir banka TMSF'ye mi devredilecektir, yoksa tasfiye mi edilecektir? Yaşanmış bunca olumsuz tecrübeye rağmen, bunca kamu kaynağının aktarılmış olmasına rağmen –ki, bunun bir kısmının tahsili mümkün olmayacak muhtemelen- şimdi, burada, IMF'nin de ısrarıyla, malî durumu bozulan bankaların TMSF'ye devri alternatifi hâlâ hükümetin gündeminde durmaktadır. Hani sistem iyileştirilmişti, sistemde artık zayıf bankalar ayıklanmıştı, sistem güçlendirilmişti. Türk banka sisteminin geldiği nokta IMF tarafından sürekli övgü konusu yapılıyor. O halde neden hâlâ sistemden çekiniliyor?! Hâlâ sistemde batacak banka mı var?!

TMSF'yi görüşürken, Sayın Başbakanın çok sık değindiği hortumlama konusuna gelmek istiyorum. Sayın Başbakanımız konuşmalarında sürekli olarak “hortumları kestik” vurgusunu yapmaktadır ve bir konuşmasında 43 milyar dolar gibi bir kaynağın banka sisteminden hortumlandığını söylemişti. Sayın Başbakan 43 milyar doların tahsilini topluma taahhüt etmiştir. Biz, Sayın Başbakandan 43 milyar dolarlık bir tahsilatı bekliyoruz.

✓ **Banka sisteminden hortumlandığı iddia edilen bu kaynakların geri alınması için ihtiyaç duyulacak herhangi bir düzenleme varsa, herhangi bir yasa ihtiyacı varsa, biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak bunları sonuna kadar desteklemeye hazırız.**

Kamuoyunun bilgisine sunulur.